

**Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології**

**ЗБІРНИК
ЗБІРНИК**

**НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СТУДЕНТІВ ТА МАГІСТРАНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

ВИПУСК 10

**Кам'янець-Подільський
«Аксіома»
2017**

УДК 80: 001(045)

З 41

Рецензенти:

Л.В. Дербеньова – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

О.С. Силаєв – доктор філологічних наук, професор кафедри російської та світової літератури Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

Відповідальний редактор: П.Л. Шулик, кандидат філологічних наук, професор кафедри

Редакційна колегія: С.Д. Абрамович, доктор філологічних наук, професор; О.В. Галайбіда, кандидат філологічних наук, доцент; В.О. Казимір, кандидат філологічних наук, доцент; О.В. Кеба, доктор філологічних наук, професор; В.С. Кшевецький, кандидат філологічних наук, доцент; Т.М. Петрова, кандидат педагогічних наук, доцент

*Друкується за ухвалою вченої ради
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка
(протокол № 5 від 27.04.2017 р.)*

З-41 Збірник наукових праць студентів та магістрантів факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Випуск 10. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2017. – 112 с.

УДК 80: 001(045)

*Свідоцтво про державну реєстрацію
засобу масової інформації
серія КВ №14712-3683ПР від 12.12.2008 р.*

© Автори статей, 2017

© «Аксіома», видання, 2017

ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті дано опис використання концептуальних карт у процесі формування іноземної комунікативної компетентності на уроках англійської мови учнів старших класів.

***Ключові слова:** іноземна комунікативна компетентність, концептуальна карта, мотивація.*

Усвідомлюючи, що головне у навчальному процесі це особистий інтерес і бажання отримувати знання, основним завданням методистів і вчителів є пошук шляхів підвищення рівня мотивації до вивчення іноземних мов. Жорсткого регламентування і постійного контролю за навчальною діяльністю не достатньо для досягнення високих результатів. Необхідні також власна ініціатива, умови для розкриття творчого потенціалу учня [1, с. 51].

Метою навчання англійської мови є формування комунікативної компетенції, що дозволяє отримувати повну інформацію під час роботи з іноземними джерелами, уміння правильно розуміти англомоного комуніканта й зв'язно висловлювати свої думки як в усній, так і в письмовій формах. Для досягнення такої мети в навчально-виховному процесі використовують інноваційні методи навчання, які допомагають розвивати й удосконалювати іноземну комунікативну компетентність, та інформаційно-комунікаційні технології, що значно уможливають підвищення ефективності навчання. І.М. Лобачова зауважує, що «образне іноземне мислення – це такий стиль навчання, де будь-який учень краще усвідомлює і запам'ятовує інформацію іноземною мовою лише тоді, коли певні положення, слова й поняття пов'язано із зображеннями» [3, с. 165]. Крім того, доведено, що людина краще запам'ятовує інформацію, коли бачить її. Ефективна візуалізація стимулює роботу пам'яті, дозволяє побачити суть проблеми, виявити в наборі даних нову інформацію. Одним із засобів візуалізації знань є концептуальні карти (ЖК) (Concept Mapping) – вид графічної організації іноземної навчальної інформації, який

використовують для того, щоб допомогти учням організувати та виявити зв'язок між поняттями (концептами) певної теми. В основу такої карти покладено головне поняття (концепт), яке в процесі її побудови розширюється. Це, насамперед, дає можливість продемонструвати, як основна ідея може бути розподілена на конкретні теми [2, с. 317].

Близьким до поняття Concept Mapping є Mind Mapping (інтелектуальні карти). А. Прохоров зазначає, що іноді ці терміни використовують як синоніми. Однак зазвичай під інтелектуальними картами розуміють ієрархічні структури, а під концепт-картами – довільні [4]. В українській мові існують різні варіанти перекладу вищезгаданих понять: *асоціативні карти, концепт-карти, карти концепцій, інтелектуальні карти, ментальні карти, схеми мислення, карти розуму, карти уявлень, діаграми зв'язків, карти знань, карти пам'яті* [1, с. 51].

Техніка Concept Mapping була розроблена Джозефом Новаком (Joseph D. Novak – американський педагог, професор Корнельського університету) ще в 1970-і роки як засіб інтенсифікації навчального процесу [4]. КК, як правило, відображають ідеї та інформацію у вигляді прямокутників або кіл, що з'єднуються між собою маркованими стрілками в низхідному розгалуженні ієрархічної структури [6].

Наголосимо, що перевагами використання КК у навчанні ІМ, а саме розвитку й удосконаленні іншомовної лексичної, граматичної та комунікативної компетенцій, є: допомога в обговоренні та створенні нових ідей; заохочення відкрити для себе нові поняття та положення, які поєднують їх; дозволяє учням більш чітко висловлювати думки, погляди та подавати інформацію; допомога в інтегруванні нових понять із уже вивченими, відомими; дозволяє збагатити свої знання з будь-якої теми й оцінити отриману інформацію тощо [5]. І.М. Лобачова зазначає, що головна функція такого графічного органайзера – допомогти організувати інформацію на папері чи екрані комп'ютера, щоб покращити її запам'ятовування, засвоєння, аналіз або застосування, як правило, завжди дозволяє змінити або додати нові поняття. Позиція концепту на карті може безперервно змінюватися, але в той самий час підтримується зв'язок з іншими поняттями на карті [2, с. 318].

Для того, щоб розпочати створення такої карти, необхідно обрати головну ідею, тему або питання; зацентувати увагу на ієрархічній структурі карти та визначити ключові поняття, які пов'язані та співвідносяться з головною думкою і класифікува-

ти їх. Так, загальні концепти слід ставити на перше місце, а потім поєднувати їх із більш конкретними поняттями. Закінчувати побудову карти необхідно поєднанням концептів – створенням зв'язних фраз і висловлювань. На завершальному етапі додають перехресні посилання, які з'єднують концепти в різних областях карти.

На сьогодні існує багато комп'ютерних програм для створення КК. І. М. Лобачова, зокрема, рекомендує використовувати Inspiration Software®'s Inspiration®, Kidspiration® і Webspiration Classroom™, які містять усі види діаграм, що допомагає учням самостійно створювати КК та дає можливість додавати нові поняття та поєднувати їх, так, як вони вважають за потрібне. Крім того, програми Inspiration, Kidspiration і Webspiration Classroom мають багато прикладів концептуальних карт, шаблонів і планів уроків, щоб продемонструвати користувачу, як саме Concept Mapping та інші графічні органайзери можуть бути інтегровані у навчальний процес для підвищення якості навчання [2, с. 319].

Розробка КК на уроках англійської мови є ефективним прийомом навчання, що допомагає старшокласникам опрацювати будь-яку тему. Такі карти особливо корисні на етапі занотовування, що уможлиблює процес самостійного мислення учнів і побудови своїх думок відповідно до поняття або теми. Створення КК іноземною мовою значно впливає на розвиток і вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності старшокласників.

Список використаних джерел

1. Гордеева А. Й. Інтелектуальні карти як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів / А. Й. Гордеева // Іноземні мови. – 2012. – № 4. – С. 51-58.
2. Лобачова І. М. Імплементція концептуальних карт для підвищення іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців / І. М. Лобачова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 2. – С. 315-321.
3. Лобачова І. М. Розвиток іншомовної мовленнєвої компетентності студентів за допомогою створення розумних карт / І. М. Лобачова // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. В. І. Сипченка. – Вип. LXIX. – Слов'янськ : ДДПУ, 2014. – С. 161-168.
4. Прохоров А. Обзор программ класса concept mapping / А. Прохоров [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://compress.ru/article.aspx?id=17383>

-
-
5. How to use a Concept Map to organize and comprehend information [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.inspiration.com/visual-learning/concept-mapping>
 6. Novak Joseph. The Theory Underlying Concept Maps and How To Construct and Use Them / Joseph D. Novak & Alberto J. Casas. – Institute for Human and Machine Cognition. Accessed 24 Nov 2008 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cmap.ihmc.us/docs/theory-of-concept-maps>

Summary

Using of Concept Mapping in the formation of senior students' foreign language communicative competence at the English lessons is examined in the article..

Keywords: *foreign language communicative competence, concept mapping, motivation.*

<i>Н.О. Густяк</i>	
Труднощі навчання писемного мовлення та способи їх уникнення	84
<i>І.А. Махович</i>	
Використання концептуальних карт у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників.	87
<i>В.В. Мельник</i>	
Прислів'я і приказки на уроках німецької мови	91
<i>І.О. Павлів</i>	
Формування вмінь переглядового читання англійською мовою в учнів старшого ступеня навчання	94
<i>М.І. Ряба</i>	
Тестування в аудіюванні при вивченні іноземної мови	97
<i>І.С. Стемпінська</i>	
Труднощі аудитивної діяльності та чинники, що визначають успішність аудіювання іноземною мовою у старшій школі	100
<i>А.В. Шпидюк</i>	
Застосування принципів навчання у процесі викладання другої іноземної мови	104
Відомості про наукових керівників та авторів	107

Наукове видання

Збірник наукових праць студентів та магістрантів
факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка

Випуск 10

Редактор
Комп'ютерне верстання

А. С. Панькова
В. О. Фаріона

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 6,51.
Тираж 100 пр. Зам. № 734.

Видавництво «Аксиома»,
пров. Північний, 5, м. Кам'янець-Подільський, 32300.
Тел./факс: (03849) 3-90-06, моб. (067) 381-29-43.
E-mail: aksiomaprint@ukr.net.

Друк ПП «Аксиома».
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1808 від 26.05.2004 р.